

Monumentnummer*: 516452

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 05 maart 2001
Kadaster deel/nr 82738/185

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Leeuwarden	Leeuwarden	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Grote Kerkstraat	29			8911 DZ	Leeuwarden		
Grote Kerkstraat	29 A	A		8911 DZ	Leeuwarden		
Grote Kerkstraat	29 B	B		8911 DZ	Leeuwarden		
Grote Kerkstraat	29 C	C		8911 DZ	Leeuwarden		
Grote Kerkstraat	29 D	D		8911 DZ	Leeuwarden		
Grote Kerkstraat	29 E	E		8911 DZ	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel			
Leeuwarden	C			2802			

Omschrijving**

Inleiding

OORSPRONKELIJKE BUMA-BIBLIOTHEEK, THANS GEMEENTEARCHIEF, in 1933-1934 gebouwd in Delftse School-stijl naar ontwerp van D.F. Wouda, ingenieur bij de provinciale waterstaat.

Oorspronkelijk stond op deze plaats een van de Eysinga-huizen van de Grote Kerkstraat. Toen het na een respectabele bewoningsgeschiedenis van patricische families leeg kwam te staan, kwam het in aanmerking voor een nieuwe functie. Lieuwe Annes Buma uit Woudsend had zijn leven lang in vrijwel volledig isolement in Makkum de klassieken bestudeerd, liet na zijn dood in 1896 een respectabele bibliotheek op zijn vakgebied na en legateerde aan de provincie Friesland een bedrag van een ton op voorwaarde dat die jaarlijks een bedrag van drieduizend gulden zou steken in de oprichting en instandhouding van 'een bibliotheek voor de Grieksche en Romeinsche taal- en letterkunde, die gevestigd zal zijn te Leeuwarden en den naam zal dragen van Buma-bibliotheek'. De provincie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aanvaardde het legaat en kocht spoedig Buma's boekencollectie als kern voor de te stichten bibliotheek. Deze is aanvankelijk ondergebracht in het Paleis van Justitie en vervolgens bij de Provinciale Bibliotheek in de Kanselarij. Omstreeks 1930 moest naar nieuwe huisvesting gezocht worden. Het Eysingahuis bleek na onderzoek niet geschikt en er werd besloten om dit pand af te breken om op die plaats een geheel nieuw bibliotheekgebouw met een flink depot in de achtertuin te bouwen. Wouda kreeg de opdracht om een ontwerp te maken; hij had met het architectonisch ontwerp van het stoomgemaal bij Lemmer bewezen een betrouwbaar en karaktervol ontwerper te zijn. Na de nieuwbouw van de Provinciale Bibliotheek aan de Boterhoek, kon de Buma-bibliotheek weer bij deze instelling intrekken en in 1970 is na uitbreiding met een werk-etage op het depotgedeelte, het Gemeentearchief in het Buma-gebouw gevestigd. In het midden van de jaren tachtig is het aan de achterzijde nogmaals uitgebreid.

Ex- en interieur verkeren in goede staat van onderhoud. Het voorgebouw verkeert nagenoeg in oorspronkelijke staat; het depotgedeelte is door nieuwbouw omvat.

Omschrijving

EXTERIEUR: Samengesteld gebouw met voorpand op L-vormige plattegrond en aangebouwd depot-gebouw op nagenoeg rechthoekige plattegrond aan de achterzijde. Het voorpand vormt met zijn twee vleugels aan de straatzijde een voorplein, bestraat met (Friese) gele klinkertjes en is afgegrensd van de straat met een sierlijk, in art déco-vormen gesmeed hek met dubbel draaihek in het midden en overigens op een gemetseld muurtje met stevige vierkante penanten alles met granieten afdekplaten met inscriptie 'Anno 1933'. In twee bouwlagen gemetseld van roodbruine, licht gemêleerde steen in kruisverband; aan de straatzijde een tuitgevel met licht uitkragende schouders op consoles en met afdekplaten van graniet. In beide bouwlagen kruisvensters met luiken - voorzien van grote, golfvormige gehengen - aan de onderzijde en bovenlichten met kleine roeden; entree nabij de binnenhoek van de vleugels met granieten stoep, portiekingang, deur met verticale vensterstrip in decoratief glas-in-lood en zijlichten, tot luifel uitstekend granieten kalf en reeks kleine bovenlichten. Alle houtwerk blank gelakt. Samengesteld zadeldak met blauw geglazuurde Hollandse golfpan; een kleine, eenvoudige kajuit. Depot-gedeelte: thans gedeeltelijk ingebouwde, rechthoekige doos met plat dak en van twee bouwlagen, opgetrokken van gele baksteen voorzien van lichtscheppingen over twee bouwlagen, ingevuld met zesledig ijzeren venstertje met erboven boegvormige glazen bouwstenen. In vroege jaren zeventig en midden jaren tachtig hebben op en naast het depot uitbreidingen plaatsgevonden.

INTERIEUR: De oorspronkelijke indeling is grotendeels bewaard gebleven met uitzondering van keuken, kluisje en verbindingsgang in het tussenlid die opgeofferd zijn aan de uitbreiding van de leeszaal en trappenhuis naar de werketage op het depot. Hal, gangen, garderobe en trappenhuis voorzien van een lambrizing van groen gemêleerde tegels met zwarte randen; overigens op wanden en plafonds vlak gestuct, enkele plafonds met dubbele, vlakke rand en getoogde overgangen van wanden naar plafonds. De studiezaal boven bezit pseudo (betemmerd) balkenplafond op gesneden consoles in art déco-vormen. De depotruimte met tussenvloer van roosters heeft nog grotendeels de oorspronkelijke inrichting.

WAARDERING

Bibliotheekgebouw, thans gemeentearchief van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de bibliotheekhistorie: het eerste als bibliotheek gebouwde pand in Friesland;
- vanwege de stijlzuiverheid in Delftse School-stijl van het gave exterieur en grotendeels gave interieur; - vanwege de opmerkelijke plaats die het gebouw inneemt in het oeuvre van waterstaatsingenieur Wouda.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Archiefbewaarplaats